

SZENTES ÉS VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Megjelen vasárnap és csütörtökön.
Előfizetési ár:
Negyedévre 2 korona 50 fillér. Félévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-tér, Haris-ház,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyíltéri közleményeket
a kiadóhivatal
mérésékelt áron számít fel.

A király a nemzethez.

A hivatalos lap hétfői száma közli a Tisza-kormány felmentéséről és az átmeneti minisztérium kinevezéséről szóló királyi kéziratokat. Közül továbbá egy manifesztumot, mely a nemzetnek szól, bár az új miniszterelnökhöz van adreszálva. Ez a királyi szózat a következő:

• Kedves báró Fejérváry! Felette sajnálom, hogy hű magyar nemzetem országgyűlése képviselőházának többségéből kormányt mindeddig nem nevezhettem ki és pedig azért nem, mert a többség szövetkezett pártok nem teljesítették elém oly kormányzati programot, melynek alapján a soraikból vett kormányra teljes megnyugvással rábízhattam volna a nemzet sorsát.

A törvényhozás alkotó munkájának sajnálatos szünetelése kiszámíthatatlan gazdasági és erkölcsi kárára van kedvelt Magyarországomnak, reménylen azonban, hogy most, a kisebbségi kormány felmentése után egy, a pártokon kívül álló kormány közvetítésével, a felmerült ellentéteknek általam forrón óhajtott kiegyenlítése mielőbb lehetővé fogja tenni, hogy a többség soraiból hivatkozott minisztériumot szeretett Magyarországom kormányzására.

A belkormányzati és közigazdasági reformok terén szívesen fogom venni a képviselőház többségének javaslatait és ami a katonai kérdésekben kifejezett kívánalmakat illeti, ezekhez az idők folyamán és legutóbb a kormány 1903 ik évben adott kötelező nyilatkozataiban a lehetőséghez képest már is hozzájárultam; az ennek következtében a hadseregben általam már elrendelt intézkedések azonban uralkodó törvényes jogaim és ezekkel járó köteleim szem előtt tartása mellett, mindenkor csak oly keretben mozgathattak, melyet feltétlenül be kell tartani avégből, hogy a hadseregnek a monarchia mindkét államára nézve egyaránt életbevágó fontossággal bíró harcképessége veszélyeztetve ne legyen.

Különös örömmre szolgálna, ha Önnek sikerülne a politikai pártokkal való érintkezése folytán a fentebb jelzett határok közt a megegyezést előkészíteni és ezáltal egy többségi kormány kinevezését előmozdítani.

Kelt Budapesten, 1905. évi június hó 18-án.

Ferencz József s. k.
Báró Fejérváry Géza s. k.

Bevalljuk, hogy akkor, amikor napokkal ezelőtt jelezték a királyi manifesztum megjelenését, mélységes aggodalmak kerítették hatalmukba. Aggódunk, hogy a mostani ideges politikai atmoszférában, amikor többé kevésbé mindenki elvesztette a fejét, valami balkezéssel írott, szerencsétlen fogalmazvány jut majd az ország elé, egy kézirat, mely olajat fog önteni a tüzre és falra festi az abszolutizmus ördögét. Megkönnyebbüléssel konstatáljuk, hogy aggodalmaink nem bizonyultak alaposoknak, mert el kell ismerni, hogy tapintatos és egy szempontból megnyugtató királyi nyilatkozattal állunk szemben. Nyugtató a nyilatkozat abban a tekintetben, hogy az új kormány célja csakugyan az, amit híreszteltelezt magáról, hogy tudniillik előkészítse és lehetővé tegye egy többségi kormány kinevezését. Tapintatos a manifesztum, mert kerüli a parlament és korona közötti ütköző pontok és vitás kérdések kielezését: nem beszél az Én hadseregéről, nem beszél a hatvanhates törvényben ismeretlen közös hadseregéről; nem történelmi tradícióra, vagyis a birodalmi eszmére, mint a chlopy-parancs, hanem csak objectiv, célszerűségi okokra alapítja a királynak a hadsereg kérdésében tanúsított merev magatartását. Most először történik, hogy ilyen okiratban nem „monarchiá”-ról, hanem a „monarchia két állam”-ról beszélnek.

A szavak tehát, bárhogy akarjunk is kákan csomót keresni, az új kormány célja tekintetében megnyugtatók. Ezek után elhiszük, hogy Fejérváryék csak arra törekcsenek, hogy mentől előbb fölöslegessé tegyék magukat. De egy tekintetben mégsem vagyunk megnyugodva, sőt türelmetlenebbek, gyanakvóbbak vagyunk, mint valaha. Izgat, nyugtalanít, fellázít bennünket az, ami nincs a kéziratban. Nincs benne utalás arra, micsoda eszközökkel akarja Fejérváry a kéziratban jelzett célt elérni. Itt van a lényeg. József császár is, amikor úgyszólván teljesen eltörölte a magyar alkotmányt, hangzatos, tetszetős célt emlegetett, állítólag boldoggá akarta tenni a magyar nemzetet. Nem akar-e a Fejérváry-kabinet is a magyar alkotmány egyes pillérek romjain keresztül a kéziratban jelzett kívánatos célhoz eljutni? Azt hisz-

szük, a kézirat tudatosán hallgat erről a kérdésről s nem tehetünk róla, de mi mégis csak ebből a szövegből nézve tudjuk megítélni a kéziratot. Ezért nyugtalanodunk és sajnáljuk, hogy a legégetőbb kérdésre nem ad felvilágosítást a manifesztum.

Mit fog szólni hozzá a koalíció? Nyilván belekapaszkodik abba a passzusába, amely azt mondja, hogy a király nem megnyugvással bízhatta volna ő reá az ország kormányzását. Emiatt bizonyára fájdalmas felszisszenések lesznek. Nekünk azonban az a benyomásunk, hogy nem ez fog legjobban fájni a koalíciónak. Fájni fog az, hogy a király nyíltan és világosan, írásban is szabad kezét enged a baloldalnak belügyi és gazdasági kérdésekben. Azt mondja: ha tetszik, csinálhattok általános titkos választói jogot, csinálhattok önálló vámtérületet stb. Ez az, amitől az új többség irtózik, mert egyike sem a karja megcsinálni. Önálló vámtérület helyett, új név alatt lényegileg a közös vámtérület akarja folytatni s a választói jogot eszeágában sincs általánosítani.

Ha tehát nagy mozgolódás lesz a baloldalon a felirat miatt, mindenki tudni fogja, honnan fúj a szél. Onnan, hogy a koalíció, ha majdan számon kéri tőle belügyi és gazdasági ígéreteit, nem fog arra hivatkozhatni, hogy nem lehetett, a király nem engedte. Onnan, hogy most már be van bizonyítva, hogy a koalíció becsapta ígéreteivel a nemzetet, mert nem valósította meg azokat, bár tehetta volna.

Városi közgyűlés. Szentes város képviselőtestülete f. hó 19-én délelőtt közgyűlést tartott, a túl a kurcai tanácskozó teremben.

A közgyűlésen Máteffy Ferenc dr. polgármester elnökölt, aki — miután a megjelent képviselőket üdvözölte, a tárgysorozat előtt rendkívül meleg hangon emlékezett meg a fájdalmas csapásról, mely a magyarságot József kir. herceg, az egyetlen magyar Habsburg herceg halálával sújtotta és indítványozta, hogy a nagy csapás fölött érzett fájdalomnak és részvétének a közgyűlés jegyzőkönyvében adjon kifejezést. Ezt az indítványt Burián Lajos pótindítványával kibővívte, hogy az elhunyt kir. herceg özvegyéhez és családjához részvét iratot intézzen, — egyhangulag elfogadták.

Ezután Váczai Sándor virilis képviselőt parentálta el a polgármester, akinek elhunytja fölött érzett részvétét azintén jegyzőkönyvében örökíti meg a képviselőtestület a végül be-

jelent, hogy a tárgysorozat kibocsátása után érkezett özv. Dr. Pollák Sándorné köszönet-irata és a vármegye határozata A r a d i Kálmán főkapitány fizetés javítása ügyében, mely ügyek folytatólagos tárgysorozatra tűztek ki.

Aztán hárman álltak fel egyszerre, hogy három kérdésben interpelláljanak napirend előtt. Sorrendben V a r g a - József mondta el először az interpellációját a Kurcameder birtokviszonyának rendezéséről; aztán C s u r a y Mihály kérdezte: mi lesz a hetipiacoknak kisebb ünnepek alkalmakor is hétfőn és esütörtökön megtarthatásával; végezetül Gálfy Sándor szólalt fel, nem interpellációval, hanem egy indítványt terjesztve elő, mely azt célozta, hogy a főkapitány ellen rendeljenek el tegyelmi eljárást.

A két első interpellációra a polgármester megnyugtató választ adott, Gálfy indítványára pedig kijelentette, hogy azt tárgyalni sem enged, mert nem lett szabályszerűen bejelentve.

Mind e polgármesteri válaszokat a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette s aztán rátérve a napirendre, a polgármesteri éves jelentést, hosszas disputa után, s miután a polgármester kijelentette, hogy akármilyen gondos legyen a jelentés, azért köszönet nem illet, mert csak kötelességét teljesítette, — egyszerűen tudomásul vették.

A felsőpárti munkástelep 19. számú saroktelke adásvételi ügyének érdemi tárgyalásáig, augusztus 7-re előre meghirdetett közgyűlés tárgysorozatára tűztek.

A Szentesen lakó vidéki birtokosok közvetvám megváltása ügyében bejelentett bizottsági javaslat és V a r g a Józsefnek ezzel kapcsolatos kisebbségi javaslata fölött hosszabb eszmecsere folyt, melyben részt vettek: K a l p a g o s S z a b ó Imre alszámvevő mint előadó, V a r g a József, S z e d e r János, C s u r a y Mihály, B u r i á n Lajos, B á n f a l v i Lajos és Gálfy Sándor. A vita végén aztán V a r g a József kisebbségi javaslatát — miután az alszámvevő a másik javaslatot visszavonta, — egyhangulag elfogadták.

Az ovodai bizottság előterjesztését az ideiglenes gyermekmenhelyek és új ovoda létesítése ügyében, egyszerűen mellőzték, ellenben kimondták, hogy ezentűl a vagyonosabb szülők gyermekei havi 1 koronát fizessenek az ovodákban. Elutasították B e é h M á r t o n és társainak a vásártéri szazados mázsa beszerzése tárgyában benyújtott kérelmét is. Ellenben teljesítették a megvakult és keresetképtelenné lett M é s z á r o s József volt városi lovasrendőr kérelmét és fél évi fizetést utalványozták ki neki kegydíjképen.

A zárószámadások tárgyalását az augusztus 7-ki közgyűlés tárgysorozatára tűzték ki s miután még elhatározták, hogy a főkapitány fizetés javítása ügyében hozott megyei határozatot a belügyminiszterhez megfölbbezzik, a közgyűlés véget ért.

A magyar nép nevelése.

Politikai zavaraink között, vagy helyesebben: ezek dacára is elkészült egy fontos reformmó, mely ugyan nincs kapcsolatban a magas politikával, mégis minden nemzeti politikának a legerősebb alapja: az új népiskolai tanterv és a hozzá tartozó Utasítás.

B e r z e v i c z y Albertnek talán utolsó miniszteri ténykedése, de rövid, munkás kormányzatának méltó betetőzése, hogy ezt a nagyjelentőségű reformot révbe juttatta és az életbe léptető rendeletet kiadta. Ez a hír nemcsak azt a 30000 tanítót fogja érdekelni,

aki a népnevelés szolgálatában áll, és nemcsak a szülők százezreit, kik gyermekeiket az iskolára bízák: ez úgynevezett egyetemesebb nemzeti jelentősége van.

A nemzetek életének nagy változása előtt állunk. Ez az élet eddig zabolátlan, szabálytalan, a véletlen szeszélyének odatevett volt. Ma tudjuk, hogy egy nemzetnek hatalmában áll a maga életéregeti mesterségesen fokozni és ha életviszonyai megváltoznak, tudatosan, nem lassú fejlődés útján, úgy berendezkedni, hogy élni és a maga lábain megállani tudjon minden körülmények között.

A nemzetnek ez a hatalma tanultságában, népnevelésében rejlik. Mert igaz, hogy porosz a sulmajszer győzte le a poroszok ellenfeleit. Jó anyag, puskák, kitűnő hadiuterek mitem érek, ha a millió kezét, lábát, melyre a kivétel biva van, nem kormányozza a fejlett ész. Japán példája félelmesen igazolja: mívé lehet tanulással egy nép. Anglia 50 év alatt hihetetlen magas fokra emelte iparát csupán iskolák által. S hogy a jó tömegoktatás milyen hatással van a tömegre, ezt a mult században azok a népek mutatták meg, melyeknek jó tömegoktatásuk volt.

Mikor Franciaországot levertek, első dolga volt: népoktatását milliárdok elköltésével megújítani. A nép karakterét az iskola nem változtatja meg, erre nincs is szükség, mert a népjellegben rejlenek a nagy természeti erők. De ezeknek az erőknek a felhasználása, értékesítése, összefoglalása, irányítása az iskolától függ. A n e m z e t e k n e v e l h e t ő k ; ez az 19-ik század kulturmunkájának egyik nagy tanulsága, melynek érvényt szerezni: a mi századunk egyik nagy feladata.

Ma még sokan hiszik, hogy az abécének semmi köze nincs a nagy politikához; de nemcsak eljön az ideje, mikor az lesz a nagy politika: miképp keljen nevelni a népet, hogy nagy feladatait végezhesse.

Mi magyarok eddig arra, hogy a mi csudálatos adományú és tehetségű népüket neveljük és fejlesszük, sokat tettünk, de nem elegendet. Nekünk is egyik legelső dolgunk volt, hogy az oktatást minden téren szervezzük. Az 1868. évi törvény még ma is népoktatásuk alapja. De hihetetlen sok mulasztást kellett pótolnunk. Mindenki tudja, hogy 1868-ban népnevelésünk alig volt valami és hogy annyi is legyen, amennyi ma: óriási munkát kellett végeznünk.

Két nagy feladat előtt állunk, mely eltakarta előlünk a harmadikat, a legfontosabbakat. Először arról kellett gondoskodnunk, hogy egyáltalán legyenek népiskoláink, mikbe a nép küldhesse a gyermekeit. 38 éve dolgozunk e feladaton és még ma sincs elég népiskolánk, mert van 17000 és kellene még 5000. A második feladat volt: némileg meghódítani a nemzetiségeket, hogy minden hazai tanító tudjon magyarul és még ma is van néhány ezer, aki nem tud magyarul. Mégis sokat haladtunk. Csak hogy nem tudtuk ezek miatt intenzíve is kifejleszteni népoktatásukat. Mert hogy iskola legyen: ez föléltétel ugyan, de ennél is főbb az, hogy amit az iskolában csinálnak, jó legyen. A jó iskola a cél. Nálunk a népiszkola eddig főleg adminisztratív és magyar nemzeti ügy volt; ezért nem lehetett a szükséges mértékben pedagógiai, kulturái ügy.

Ezzel se késztünk tovább. A nemzet életében nem szabhatunk mindig sorrendet a feladatoknak; nem mondhatjuk, hogy egyelőre még mindig intenzív módon kell fejlesztenünk a népoktatást s majd azután rátérünk a többire. Most már együttesen kell is, lehet is fejlesztenünk az ügyet az egész vonalon.

A magyar tanítóságon nem mult a belső reform ügye. Mitősa testületbe szervezedett, mindig sürgette a reformot. E sürgetések két célpont felé irányultak: a tanterv revíziójára és a tantervhez szülő mód szeres utasítások elkészítésére. B e r z e v i c z y Albert átlátta az ügy fontosságát. Már Wlassics megbízta a Közoktatási Tanácsot a revízióval és Utasítás elkészítésével, B e r z e v i c z y sürgette az ügyet és a népoktatási törvény revízióját is megindította. Most végre, hosszú munka után elkészült az új népiskolai tanterv és Utasítás, egy vaskos kötet, melynek hiva-

tása: új életet önteni egész népoktatásunkba. Arra szorítokunk egyelőre, hogy e nagy mű jelentőségének általános képét vázoljuk.

Az eddig érvényben volt tanterv 1877-ből való. Jő terv volt, megfelelt az akkori állapotoknak és az intőző emberek tudásának. De nem adott határozott rendelkezést. Olyan általánosságban jelölte meg a tanítandó anyagot, hogy ez alapon jól is, rosszul is lehetett tanítani. Közbeszűrt a rendelkező részbe módszeres és nem oda való utasításokat. Egy kicsit kifejezte terhelte egyben-másban a tanulókat. Kifejezte a kézimunkát a tanítandók sorából. Nem jelölte és nem adta meg a végrehajtás módjait és eszközeit. Sok tekintetben bizonytalanságban hagyta a tanítókat. A fő súly mégis az volt, hogy nem csatolt a tervhez külön részleges, módszeres utasításokat.

Az új tanterv a gyakorlati tapasztalás és a pedagógiai tudomány magaslatán álló mű. Nem megy bele merész újításokba, — egy nemzet tanúgyével nem lehet vakmerően kísérletezni, — de ami kivan próbálva, mind-azt értékesíti. Pontosan megszabja a tanítandók mennyiségét és részleteit. Minden ízében magyar. A magyar föld, a magyar élet, a magyar történet, a magyar kultúra ismertetébe vezeti be a gyermeket. Bő helyet ad a gyakorlati résznek, a kézimunkának, a rajznak, a gazdasági és háztartási gyakorlatnak, a természetudományi oktatásnak. Óvatosan osztja el az anyagot, hogy a gyermeket meg ne terhelje. Nagy gondot fordít a testgyakorlásra és az egészségtanra.

Ez a tanterv már régen készen van, de a kormány — igen helyesen — nem adta ki, míg részletes Utasítások nem készültek hozzá. Ez volt a legnehezebb feladat, mert itt is csak a kipróbált elveket lehetett alkalmazni, de oly módon kellett kifejtetni, hogy a tanterv keresztülvitelét biztosítsák.

A Közoktatási Tanács több éven át dolgozott ezen az Utasításon, mely munkában a népoktatás számos kiváló embere vett részt. Az Utasítás három nagy részre oszlik. Az első a népoktatás általános elveit, az erkölcsi, értelmi, esztétikai, gyakorlati nevelés célpontjait tűzi ki. A második minden egyes tantárgyra vonatkozólag részletesen megmagyarázza a tanterv célját, felsőlorja az anyagot, útmutatást ad a tanítás módjára. A harmadik rész az osztatlan népiskolával foglalkozik. — Az osztatlan népiszkola a magyar népoktatás legnagyobb problémája. Iskoláinknak ugyanis 70 százaléka osztatlan, vagyis majdnem 12000 iskolában egy tanító tanítja mind a hat osztályt egy teremben. Ezekbe az iskolákba jár népünknek az a rétege, mely leginkább rászorul az iskola áldására, mely gazdaságilag, kulturailag el van hagyatva és — kivándorol.

A városi ember azt hiszi, hogy a magyar népiszkola 4 osztályú, hogy az 1—4 osztály a fő; hallott ugyan valamit, hogy a népiszkola voltaképp 6 osztályúnak van szervezve, de az 5—6-ik osztályt mellékesnek tartja. Pedig éppen ez az 5—6-ik osztály a fő. Ide járnak az érettebb gyermekek, akiket lehet természetudományi tudásra, gazdasági gyakorlatokra, történetre, földrajzra tanítani; helyesebben ide járnának; ha volna mindenütt 5—6-ik osztály. De nincs. Az egytanító s iskola olyan nehézségekkel küzd, hogy az 5—6 osztályt a legtbő esetben vagy egyáltalán nem, vagy csak névleg szervezi. Így a magyar népoktatás csónka intézmény s nem várhatunk tőle sikert. Az Utasítás véget akar vetni ennek a bajnak is. Mindig az egytanító iskolát tartja szem előtt, útmutatást ad az itt felmerülő nehézségek leküzdésére és módot nyújt a tantervnek az iskolákban való keresztülvitelére is. A magyar tanítósg soká vitakozott: kelle-e külön terv és utasítás az osztatlan iskolának; az Utasítás azt feleli: nem kell. Egy terv, egy utasítása van az egész magyar népiskolának és az egy utasítás megmutatja, miképp kell úgy alkalmazkodni a körülményekhez, hogy az egysegés tervet keresztül is lehessen vinni.

A tanterv és Utasítás remélhetőleg nagy lökést ad a magyar népoktatásnak. Pedagógiai életet fog ébreszteni a tanítósgban; a magyar népoktatás nagy feladataira, elveire

fogja irányozni a figyelmet, a népiszkolai oktatás módszerének javításához, szellemének gazdagításához, színvonala emeléséhez hozzá fog járulni. Csak a népiszkolai adminisztráció álljon föladata magaslatán, kezdve a miniszterten le a legutolsó fórumig. Nagyon bizunk azokban, akik a minisztériumban az illető ügyek élén állanak, főleg Ha l a s z Ferencben, aki a magyar népoktatásnak lelkes apostola.

Nagy földat háramlik a tanítóképző intézetekre, melyeknek az új tanítónemzedéket be kell vezetni a tanításnak abba a szemlébe és gyakorlatba, melyet az Utasítás kifejezésre juttat. De a fődolog mégis, hogy a közoktatás legfőbb vezére, a miniszter át legyen hatva az ügy fontosságától. Ha olyan miniszterünk lesz, amilyen az elszóvott Berzeviczy volt, aki ezt a szerencsétlen, elhagyott, elhanyagolt magyar népet érti, aki nem ismer nagyobb, szentebb földatot, mint hogy ennek az ügyért felkarolja és mindent, de mindent megtegyen érte, amit lehet, — akkor új korszak kezdődik majd a magyar kultúra történetében, akkor virad fel az igazi magyar demokrácia, nem pedig a mai szalon-demokrácia napja.

Ujdonságok

Szentes, 1905. június 22.

— **Püspökjelölés a szomszédban és Szentesen.** Érdekesen folyt le, a lemondott Sárkány Sámuel helyére, az evangélikus püspökjelölés közgyűlés a szomszédos Orsházán, A gyűlés megnyitása után K. A. és T. J. Veres József esperes-képviselet ajánlat, mint szerintük legalkalmasabb és legérdemesebb egyházfőfűt, a bányakerületi püspöki székre. Ezek után Bikády Antal dr. szólalt fel és erős vonásokkal bírálta Veres József közéleti szereplését, amelyből azt a következtetést vonta le, hogy a nevezett nem méltó Sárkány Sámuel örökére, hanem helyette Petrovics Soma szentesi espereslelkész ajánlotta. Elnök elrendelte a szavazást, amely titkos volt s amelynek eredményeként Veres József esett 35, Petrovics Somára 27, Kovács Andorra és Bachát Dánielre 1—1 szavazat. Így lett Orsháza püspökjelöltje Veres József hat szavazattal. — A szentesi evangélikus egyházban szintén f. hó 18-án volt a püspökjelölés közgyűlés. Petrovics Soma esperes-lelkész a legmelegebben kérte a gyűlés tagjait, hogy az egyház Bachát Dániel budapesti lelkészre adja le szavazatait, aki mellett ő szálolt legelsőül sikra és akit a központban is ő ajánlott kezdettől fogva a legmelegebben a püspöki székre, a nagyérdemű Sárkány Sámuel utódjával. Az egyházközség közgyűlése azonban, bár Petrovics ismételt és nyomtatékosan hangsúlyozta, hogy ő teljesen meg van elégedve mai állásával, és többre nem vágyakozik, — mégis egyhangúlag Petrovics Somát jelölte a püspökségre.

— **A vasárnapi munkaszünet** A ipari munkák vasárnapi szüneteléséről rendelkező kereskedelmiügyi miniszteri rendelet egyes iparágakra, június és július hónapokra külön megszorításokat tartalmaz. Kimondja ugyanis, hogy a mészáros és hentes-iparnál, a zalogházakban a munkák, illetőleg amott az elárúsítás és szállítás, emitt pedig az elzalogosítás és kiváltás, éppen úgy, mint a kereskedésekben az elárúsítás, június és július havában vasárnap csak délelőtt 10 óráig üzhető. Épp így áll az eset a gépjávitásokra és a kisipari javítási munkákra. A kereskedelmiügyi miniszter most leiratot intézett az összes törvényhatóságokhoz, hogy a rendelkezések érvényt szerezzenek

— **Aratás előtt.** Az államvasutak osztálymérnöksége figyelmeztet az arató gazdákat, hogy learatott terményeiket a vasúti pálya tengelyétől legalább is 130 lépés távolságra helyezze el, mert különben, ha a mozdony szikrájától esetleg a kazal tüzet fog, a vasút nem fizet kártérítést.

— **Gyilkosság a templom előtt.** Olyan mindennapi história ez is, mint a többi. Két csodaszépű legény italoáz közben, minden szóbeszéd nélkül leszür egy harmadikat. Szilágyi István és Lévai József a neve a két hírhedt verekedőnek, akik f. hó 19-én azért állottak a szegedi esküdtbírótság előtt halált okozó súlyos testi sértés büntette miatt vádolva, mert az 1904. évbéli működsüket azzal kezdték hogy január 1-én a templom előtti téren, éjjel 11 órakor előbb megbözték, azután leszúrták Rohonka Lajos nevű 22 éves cimborájukat. A két vádolt a fő-tárgyaláson konokul tagadta bűncselekményét. Tagadásukkal szemben Rohonka Sándor, az áldozat atyja, Deák József volt csendőrszervező, Weiszner Zsigmond csendőr Szalai József rendőrőzbiztos és Kovács János határozottan vallották, hogy a részvételüket követő huszadik napon elhalt Rohonka Lajosnak a vizsgálat során tett kijelentése szerint Szilágyi István börtölte, Lévai pedig hátulról kétszer megzsúrta őt. Lévai a csendőrök előtt beis vallotta tettét és oda nyilatkozott, hogy ezúttal az áldozatát csak megzsúrta, de ha még egyszer a szemé elkérül, akkor agyonzsúrja. Több tanú kihallgatása és a véd- és védőbeszéd előterjesztése után, a bíróság, az esküdtek marasztaló verdiktje alapján, Lévait hat évi, Szilágyit pedig három évi fegyházra ítélte, ami ellen a védők semmisségi panaszszal éltek.

— **A csendőrség fizetésemelése.** A belügyminiszter már régebben tervbe vette a csendőrség fizetésének felemelését és ezt most meg is valósította. A csendőrség ezutáni törzsfizetése sokkal nagyobb lesz, mint eddig volt. Az egyes rendfokozatokonként osztályozva, a miniszter megállapította, hogy a járásörmester törzsfizetése ezidő szerint 1440, az örmesteré 1200, az őrszervezőé 1000 és a közcsendőré 800 korona. Ezenkívül van a rendes fizetési pótlék, mely mindegyik rendfokozatnál 15 év alatt fokozatosan 400 koronáig emelkedik. Így a járásörmester fizetése 15 év után 1840, az örmesteré 1600, az őrszervezőé 1400 és a közcsendőré 1200 korona. A kint teljesített járói szolgálat alkalmával élelmezési pótlék napi egy korona. Vannak aztán még ezen fölül is különféle pótlékok, melyek együtt igen tekintélyes összeget képeznek. Engedélyezve van a nősülés. A nős családok emberek közül akik nem laknak a laktanyában, 350 korona évi lakbért kapnak. Ruházati átalány pedig gyalogcsendőrneknél 90, lovasszendőrneknél 140 korona évenként.

— **Két öngyilkosság Mindszentén.** Pünkösd ünnepén két öngyilkosság híre rázta föl Mindszent népet az ünnepi ajtókat hangulattól. Mind a két öngyilkos: fiatal legényember még, kiknek — hír szerint — szerelmi csalódás adta kezükbe a fegyvert, hogy életüket elemészék. A két öngyilkosság részletei a következők: Hevesi János olyan szép lányba volt szerelmes, akinek viszont szerelmét sehogy se volt képes elnyerni. És mert látta, hogy nemcsak nem szereti a leányt, de mást szeret, tehát szerencsés vetélytársa is van, úgy cselekedett ő is nagy nekikeredtségében, mint annyi más, — nekiadta magát az itálnak. A borban keresett enyhülést, de nem találta fel, hanem helyett az ital ügy felkorbácsolta a vérért, olyan izgalomba hozta, hogy nekiszánta magát ilyen hangulatában az öngyilkosságra. Kábult fejével haza rohant a lakására és ott revolverével háromszor lött önmagára. Két golyó a mellébe, egy a halántékába fúródott és rögtön halálát okozta. Levelet is hagyott hátra,

melyben bocsánatot kér szüleitől, amiért fájdalmat okoz nekik és szeretetükbe ajánlja a leányt, aki őt szeretni nem tudta és aki miatt — mert az övé nem lehetett — fiatal életét elemészette. — Ugyanígy igyekezett megvalni az életétől Vörösis Sándor, mind-szentí katonaviselt legény is; de neki nem sikerült életét elemésztenie, mert a szájába lött ugyan, de a golyó félrecsúszott és bár súlyos, de azért nem halális sebet ejtett rajta, úgy, hogy — ha szenvedések árán is, de remélhetőleg 3—4 hét alatt felépül sebesüléséből. Akkorra — valószínűleg — befogja látni azt is, hogy bolondot akart mivelní és hogy mégis csak — szép az élet.

— **Gyermek színi-előadás.** A helybeli izraelita elemi népiszkola növendékei f. hó 20-én, Péter-Pál napján este gyermek-színi-előadást tartanak a városi színházteremben. Az iskolás gyermekek az alkalommal három 1—1 felvonásos gyermek-színművet adnak elő és pedig a »Benő úrfi« egy felvonásos vigjátékot Gyarmathy Zsigánétól, a »Két befőttes üveg« című színművet Muray Károlytól és a »Melegletés« című felvonásos vigjátékot Kürthy Emittől. Az apró műkedvelők igen szorgalmasan és nagy ambícióval készülnek az előadásra, mely vállalkozásuk annál inkább méltó mindennek pártolására, mert hogy az előadást az újonnan épített tervezett iskola alapja javára rendezik és maguk is olyan serényen buzgólnak a belépőjegyek eladására, hogy estjük anyagi sikerét nagyjából, — ha mindjárt nem is teljes mértékben még — biztosítottnak tekinthetik. A belépőjegyek e kedves szórakozásnak ígérkező gyermekelőadásra különben olyan kapások, hogy jól teszi mindenki, ha előre váltja meg a jegyét a tanító uraknál.

— **Eljegyzések.** Dr. Acs Vilmós szegedi gyakorló-orvos f. hó 18-án jegyezte el magának Szentesen Károlyi Böske kisasszonyt, néhai Zuckermann Károly kereskedő kedves leányát. Ugyanaznap este tartotta eljegyzését Reisz Gusztáv fiatal pékipáros Grunwald Janka kisasszonnyal, néhai Grunwald József kereskedő kedves leányával.

— **A kemény koponya.** Varga Ferenc 17 éves horgosi suhancnak ezer szerencséje, hogy ritka kemény koponyával áldotta meg a Teremtő. Horgoson a muít hetekben a cimboráival mulatott a surbankó legény és hogyan, hogyan nem: ő sem dicsekszik vele, de bizonyos, hogy keményesége dacára is bevették a koponyáját. Varga Ferenc azonban rá se hederített az ilyen apró bajra. A csonttörés kezdett is behegyedni magától, de olyan veszedelmesen, hogy egy csontszilánk befelött az agyhártyára és megakadályozta az agyműködést, félfoldali bénulást okozott. Ebben a veszedelmes állapotban aztán bevitték a legényt a szegedi kórházba, ahol koponyalekkeléssel, tehát olyan műtéttel segítettek rajta, ami maga is halálosan veszedelmes. A Varga Ferenc koponyája azonban ezt is baj nélkül kiállta és a suhanclegény ma már gyógyulóban is van.

— **Halálos esés.** Özvegy Bodor Istvánné Hajdú Anna a mult hét egy napján cseresznyét szedett a szőlőjében. Az idősebb fia délben, ahogy a Bukrosba szénáért ment, még látta az édesanyját a szedőséken; délután 2 óra tájt azonban a kisebbik fiúnak feltűnt, hogy az anyjuk olyan sokáig maradt el a cseresznyével; utána nézett hát és ahogy átment a szőlőbe, a cseresznyefa alatt ott találta az édes anyja megmerevült tetemét azon helyzetben, ahogy a szedősékről leest. Az özvegy asszony az észellel nyakát szegte ami rögtön halálát idézte elő.

— **Pótlásul.** A mult számban közölt adakozásból, illetve adakozók közül Kolpaszky Istvánné útján tévedésből kimaradtak: Kolpaszky Benjamin (Ócsény Tolna m.) 30 kor, özv. Mikólya Jánosné (Szarvas) 10 kor, adomány, melyek észinte köszönetem nyil-

vánítása mellett pótlólag nyugtatók. Szentes, 1905. jún. 20. Petrovics Soma ev. lelkész.

— **Czigaraffázó bérés.** K o t o r m á n Sándor 18 éves béréslegény a Rostás Pál tanyján szolgált Mindszenten. A mult hét csütörtökjén a nevezett béréslegény ebéd után behűzött az istállóba és urasan, rangosan elnyújtózkodván, cigarettára gyújtott. Félig sem égett azonban el a cigaretta, mikor a legény elaludt és az égő csutak kiadott az ujjai közül. Egyszer aztán azon riad fel álmából a legény, hogy tűz égeti a kezét, meg az arcát és már-már a ruhája is meggyullad. Rémulten ugrott fel erre fektéből és életét sikerült is kimentenie a lángtengerből, — az istálló azonban porig leégett. A gazda kára, miután az épület biztosítva nem volt, jelentékeny. A gondatlan bérés ellen megindították a bűnvádi eljárást, mert a büntető törvénykönyv azt mondja: »Aki gazdasági épületet gondatlanságból felgyújt, tűzvészokozás vétségét követi el és egy évig terjedhető fogházzaal és ezer forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.« — A büntető törvénykönyv ezt a rendelkezést jó lesz, ha megszivlelik a gondatlanságra hajló gazdasági cselédek.

— **A gőzgépezők és kazánfűtők legközelebbi képesítő vizsgái** Szegeden, július hó 9-én délelőtt 9 órakor fognak, a Szeged alsóvárosi új vízműtelepen megtartani. A kellően felszerelt vizsgálati kérvények a m. kir. kerületi iparfelügyelőséghez küldendők Szegedre, Szilágyi-utca 1. szám.

— **Bicskázás.** Buzder Sándor csongrádi ember a mult héten éjjel megtámadta Achim Szilvesztert és egy késsel életveszélyesen megsebesítette. Az éjjeli rendőrőrszert verbe fagyva, félholtan találta Achimot a félegyházi út árkában és beszállította a csongrádi kórházba, ahol most ápolják.

Köszönetnyilvánítás.

A kath. kör által rendezett népünnepély rendezőségétől.

Elmulasztatlan és kedves kötelességünknek tartjuk, hogy azért a lelkes és pártatlan támogatásért, melylyel városunk hölgyei ügyünket felkarolták, most forró köszönetet mondjunk. Mindazoknak, kik bármiképen közreműködtek a népünnepély sikerének előmozdításában, hálaunkat s köszönetüket! a kegyes adományokat most nyugtatjuk:

Abaffy Lászlóné 1 kor., Antal Endréné 2 kor., Apatóczy Kálmáné 5 kor., Arady Kálmáné kényér, hidegpecsenye és sültmalac, Balázsovits Norbertné málna szörp, sütemény, földi eper, Barta Jánosné rétes, Bálint Jánosné kalács, Bánfalvi Lajosné fagyialt, Bartus Istvánné perec, Özv. Batik Sándorné 1 kor., Berényi Antalné 2 kor., Bender Adolfiné 1 kor., Dr. Berecz Sándorné 2 üveg bor, Berényi Lászlóné 1 kor., Biró Gaborné torta, kalács, Biró Istvánné rostélyos, kalács, Biró Józsefné rostélyos kalács, Bokody Jánosné 2 kor., Bolyó Kálmán 5 üveg bor. Bonczos Miklósné torta, lepény, Bozóky Györgyné 2 kor., Bóna Józsefné 2 kor., Özv. Borsos Mihályné sütemény, 2 kor., Bugyi Antalné (őjegyzőné) sör servixue, Csallány Gaborné virág, disztárgyak, Kakó Imréné sonka, kalács, perec, 2 kor., Özv. Eisler Jakab 1 kor., Cserna Józsefné 4 kor., Dr. Cicatricis Lajosné rózsá, 20 kor., Dr. Csücs Jánosné sütemény, Özv. Cukor Emilné 4 kor., Csuppy Róza 2 torta, Dancsik Teréz szálemi, rózsá, disztárgyak, Derzsi K. Ferencné 2 kor., Demeter Pálné 1 kor., Deutsch Mórné 1 kor., Dobóczy Józsefné ostyá és torta, Dósa Bélané 2 kor., özv. Dömsödy Mihályné ostyá, sütemény, Dunás Sándorné disztárgyak, dr. Ecsery Lajosné 2 kor., Ehrenfeld Mórné 1 kor., Ersek Zsigmondné 1 kor., Faragó Sándorné torta, Farkas Mihályné 2 kor., Farkas Sándorné 2 kor., Feigl Ignác 5 üveg cognac, Feith Ferencné 5 kor., Fekete Imréné kalács, 2 kendő, Fekete Mártonné 4 kor., Fekete Mihályné sütemény, kalács, Felsenburg Manóné 1 kor., Ferenczy Arpadné 1 kor.,

dr. Friedmann Gyuláné 1 kor., Fröhlich Flórisné 4 kor., Futó Zoltánné 2 kor., Gerőcz Lajosné 2 kor., Gillicze Imréné disztárgyak, özv. Goldstein Jakabné 1 kor., Gullay Bertalanné 1 kor., Gullay Lajosné pecsenye, kalács, Györy Antalné 2 kor., Halász Istvánné rétes, Halász Jánosné 10 kor., Hanka Imréné kenyér, szálemi, rózsá, Héja Jánosné kalács, sütemény, Héja Józsefné torta, Hoffmann Jakabné disztárgyak, Horváth Jenőné torta, Hufnágel Jakabné 2 kor., Hunyecz Károlyné 6 kor., Janó Gaborné torta, ifj. Janó Józsefné 2 kor., ifj. Jelenfi Sándorné sütemény, rétes, piskóta. (Folyt. köv.)

Köszönetnyilvánítás.

A Szentesi Iparosifjak Önképző Köre 1905. június 12-én tartott műkedvelő előadásán fölüfizetni szivesek voltak: dr. Csató Zsigmond 8 kor., dr. Matéffy Ferenc 10 kor., Técsi Bálint (Nagykörös) 6 kor., Dobosi Dávid, Sipriki Sándor, N. N. 4—4 kor., Szabó Imre 2 kor., Bugyi Béla 1 kor., N. N. 42 fill. Csatári Sándor 40 fill. Összesen 39 kor. 82 fillér.

Mely adományokért fogadják az önképző kör halás köszönetét. Szentes, 1905. június 16.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon rokonok, jóbarátok és ismerősöknek, kik felejtethetlen jó kis leányunk: Szilágyi Eszternek a f. hó 18-án megtartott végtisztességtételén megjelentek, különösen a polgári leány-iskolai tanítótestületnek és a vezetésük alatt kivonult növendékeknek halás köszönetünket nyilvánítjuk.

Szentes, 1905. június 19.

Szilágyi Bálint és családja.

Irodalom.

A »**Vasárnapi Ujság**« június 18-iki száma 43 képpel s a rendesnél fél ivvel nagyobb terjedelemben jelent meg. Legnagyobb része József főherceggel foglalkozik; 22 képből mutatja be a főherceget élete különböző; időszakaiban gyermekkorától kezdve a legutóbbi időkig, családja körében, fiunei kertjében stb. Bemutatja pozsonyi szülőházát, fiunei villáját, alcuthi kastélyát; egy képen pedig halálos ágyán látható az elhunyt főherceg, kinek életét, jellemző vonásait, halála körülményeit több cikk tárgyalja. Szintén aktuális tárgyú Ráth István cikke Norvégjáról, melyet tiz, e most történeti fordulóponton álló országot s népet bemutató kép kísér. A további közlemények: Dalmady Győző és B. Szász Pirokka egy-egy költeménye, a »Regénytartó mellekleten Nagy Endre »Apostol a Hódáságon« c. eredeti regényes s Tarin Artur angolból fordított elbeszélése; két kép a Szigetvárt Vörösmarty emlékre állított emléktábláról s leleplezéséről, a német trónörökös menyasszonyának bevonulása Berlinbe. Deliannisz, a meggyilkolt görög miniszterelnök arcképe, négy kép a csatádi Lenau szobor leleplezéséről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Közintézetek s egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb.

A »**Vasárnapi Ujság**« előfizetési ára nedgyedévre négy korona, a »Politikai Újdonságok«-kal és »Világkrónika«-val együtt hat korona. Megrendelhető a Franklin-társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV., ker. Egyetem-u. 4. szám.) Ugyanítt megrendelhető a »Képes Népiap« a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 2 kor. 40 fill.

Felelősszerkesztő: B Á N F A L V I L A J O S.
T á r s z e r k e s z t ő: M A T E F F Y L Á S Z L Ó
Kiadótulajdonos »Szentes és Vidéke« könyvnyomda

Érsek Imre I. t. 698. számú sarok-háza, mely alatt szép nagy pince is van, bármiféle üzletnek alkalmas, olcsón eladó.

Pályázati hirdmény.

A szentesi izr. hitközség előjárósága két köser mérszárszék, illetőleg hűsvágási jogra és pedig 1905. évi július hó 25-től kezdődőleg három egymásután következő évre pályázatot hirdet, a mely pályázatok 1905. évi július hó 1-ig Hoffmann Jakab hitk. alelnök úrnál benyújthatók. A feltételek ugyanott megtudhatók.

Szentes, 1905. június 21.

A Szentesi izr. hitközség előjárósága.

Özv. Weisz Bernátné

Kossuth-útcái házában egy — lodrász-üzletnek is kiválóan alkalmas, szép üzlethelyiség, az udvaron pedig egy bútorozott szoba kiadó és azonnal elfoglalható.

Ertekezhetni ugyanott, a tulajdonossal. 6—1

Csongrád vármegye közig. bizottsága h. elnökétől.

253|k. i. 1905. sz.

Hirdmény.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszternek 1905. évi május hó 15-én 31050 sz. a. kelt rendeletével a körös-tiszamari arm. és belvízszab. társulat által létesítendő töltéselőcsésítés és magassítási munkák céljaira Szentes r. t. város határában igénybe veendő területekre a kisajátítási eljárás elrendeltétvén, az 1881. évi XLI. t. c. 33. §-a alapján ezen kisajátítási ügyben tartandó bizottsági eljárás határidejéül a folyó 1905. évi június hó 30-ik napjának délelőtti 9 óráját, helyéül Szentes város polgármesteri hivatalát tűztem ki s egyidejűleg intézkedtem, hogy a kisajátítási tervezások és összeírások az illetékes város polgármesteri hivatalánál 1905. évi június hó 12. napjától bezárólag 1905. évi június hó 27. napjáig terjedő 15 napi időközben közszemlére kitéssenek.

Miről az összes érdekelt feleket oly figyelmeztetéssel értesitem, hogy a kisajátítási terveket és összeírásokat a fentjelzett helyen, a közszemléretétel ideje alatt a hivatalos órákban megtekinthetik. — A tárgyalásnál jogában áll minden tulajdonosnak a kisajátítási terv ellen s minden teleggönyvi érdekeltnek a felajánlott ár ellen felszólalni s kifogásait jegyzőkönyvbe vétetni, megjegyeztetvén, hogy a kisajátítási terv megállapítása felett a bizottság akkor is érdemileg fog határozni, ha az érdekelt közlül senki sem jelen meg.

Szentes, 1905. évi június hó 6. án.

Dr. Cicatricis, alispán, h. elnök.